

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 10. in 25. vsakega mesca.

Veljá celoletno 2 gold. 50 krajc. — polletno 1 gold. 30 krajc.

List 3.

V Celovcu 10. februarja 1873.

Leto V.

Slepi berač pa nja otrok.

(Povest s kmetov; posl. J. Božič.)

(Dalje.)

Bilo je že pozno jeseni. Dan za dnevom je bilo gerše, merzlejše vreme. Vse je napovedovalo in kazalo, da je zima pred durmi. Veliko mesto je pokrivala gosta megla. Tudi mračilo se je že. Gazne svetilke, ki so je danes za časa prižgali, svetile so nekako rudečerumenkasto — prava strašila luči, — in so bile videti, kakor da bi bile mokrote in mraza trepetale. Po ulicah so posamezni ljudje bolj tekali kakor hodili, vsi zapeti in glave na persi tiščaje. Menda je že vsak na zimo mislil, pa tudi na gorško peč domá, če mu jo je kdo zanetil.

Na mostu z velikanskim obokom čez megleno globočino sedi slep berač in gode, kar more, na svojih starih že oguljenih goslih neko žalostinko. Obraz njegov je bil strašno razpraskan videti, nikdo bi ga ne bil poznal. Kjer so bile nekdanj oči, zdaj ni bilo družega kot globoko vderte jamice, s prečudno serpim ter pomenljivim izrazom, vperte v nočno megleno tmino. Sive lasé mu podi veter sem in tje; pri nogah mu leži star ponošen klobuk. Skoraj vsak, ki je mimo njega korakal, verže va-nj kaj malega; kajti terpljenje, ki je bilo na tej grozni razvalini človeškega obraza zapisano videti, moralo je pri ljudeh budit in mečiti sočutje in usmiljenje.

Zraven berača stoji dolg in zelen mladenec, beračev vodnik. Neprijetno vreme pa ni puščalo ljudem iz žepa v žep segati. Berač še eno nekako terdo milo zagode, potlej pa zavije gosli v star žakelj, strese denarce iz klobuka v žep svoje že zastarele suknje, se opre na rame mladenčeve, in hajdi zdaj počasi nazaj domú!

Zavijeta jo po stranskih potih ter se zgubita v daljavi, po mnogih ozkih in umazanih ulicah tavaje. Tu je bila revščina domá, še dalje naprej pa nadloga in pomanjkanje. Hiša, v kateri je slepi stavec stanoval, bila je v enem najstarejših in najbolj zapuščenih kotih starega mesta, ki so bile nakupičene tam na grobljah nekdanjega mestnega obzidja. Tu med kupi kamenja in druge ropotije in šare stalo je več slabih bajt, nekdanj imenitnih cesarskih poslopj, ki so je pa s časom v delavnice in prebivališča za velike družine malih neznatnih delavcev spremenili; nadalje je bila tu videti dolga rajda golih, začernelih tovarnic, iz katerih je neprenehoma črn dim bruhal. Vmes pa so bile razvaline na pol podertih, in odri za nove hiše postavljeni — z eno

besedo: prava mešanica in zmes starega z novim, nekakako bojišče, na katerem se je minulost s prihodnostjo za obstanek borila!

Najdalji konec mesta se je razprostiral po nekem ilovnatem griču, ki je bil nekdanj, kakor je bilo še spodej na grabnih ali rovih in starem razrušenem zidovji videti, ki se je naokrog prostiralo, precej močno uterjen. Na najvišem kraju tega griča je stala hiša, kjer je slepi berač z vodnikom svojim stanoval. Bilo je pa to velikansko štirivoglato poslopje, ktereга zadnja stran se je še takraj obstoječega mestnega obzidja držala. Na enem koncu tega poslopja je bila slaba iz dések narejena úta k zidovju naslonjena ter napravljena za vhod v poslopje. Gori na verhu se je še le moglo pod streho te hiše priti in od tod naprej do velicih prostorij, kjer se je navadoma žito shranjevalo. Tu je bila tudi — navadno stanovišče vrabcem, mračnjakom in podganam — na nekem daljšem koncu strehe prav priprosto narejena izbica — zdanje prebivališče slepega berača. Vodnik njegov, oni dolgi in zeleni mladenec, pa je imel še slabše. Pri leseni steni te izbice so bile naslonjene stopnice, od koder so še-le prav za prav na verh gori hodili. Tu pod temi stopnicami je bilo nekaj prostora, skoro ne več, kakor za psa. Samo nekaj cunj je ležalo po tleh za ležišče in bivališče mladega beračevega vodnika.

Stavec odpre lesene duri zračne svoje izbe z lastno roko ter je zopet za seboj in vodnikom svojim dobro zapre. Zdaj tiplje in tava po izbi, vodnika pa pusti, naj dela, kar hoče.

V tem stanovanju ni bilo niti luči niti tovaršije. Najmenj pa je mogel fantè s slepcem kaj početi, kajti bil je on tih, čmeren, nevšečen in z vodnikom svojim navajen ravnati kakor s kakim psom. Ni mu tedaj ostajalo družega, kakor splaziti se hitro v svoje pasje ležišče pod stopnicami, vleči se in si krulječi želodec s spanjem potolažiti. Saj je spanje — sanje. V sanjah se vidi vse veliko lepše in bolje, kakor je v resnici na tej žalostni zemlji, v tej pravi dolini solzá, v kljub vsem njenim rožicam in lepotijam. Za-nj pa je bilo vse temno in merzlo, prazno in mertvo! Spé pa je sanjal tisto lepo, preveselo življenje, o katerem mu je Krivec poprej večkrat pripovedoval. Hodil je gori visoko v zraku derzno in prosto, oblečen v krasna oblačila in pred in nad njim prelepa gospá, mila in prijazna, da nikoli ne tako. In on gre za njo vedno više in više do oblakov in zvezd, steza svoje roke po njej ter vsklikne: Mati! mati! in zbudivši se spet jeclja: Mati! mati! ter moči ihté z britkimi solzami cunje, v ktere je bil zavil, videvši, da res ni na višini, o ktere je se mu je

tako lepo sanjalo, ampak spet le v svojej za psa še pre-slabi utici, v mertvaškej trugi mladosti svoje.

Dà, hotel je po sili v sanjah zibati se ter pozabiti vsaj za nekoliko časa tuge, h katerim je bil obsojen, po-zabiti vedno isti žalostni kolobar, v katerem se je sukali dan za dnevom, leto za letom, od doma na most, in od mosta zopet domú, slepega godca za seboj vlečé. — A zaspanec noče priti, nekaj za to ne, ker se je njegovi mladi in prazni želodec glasno branil pokore, ki mu jo je skopi slepec nakladal, in je tudi burja strašansko skozi njegovo zračno stanovanje brila; nekaj pa tudi zategadel ne, ker so podgane neprenehoma krog njega škrabale in neznansko štropot delale. Poskusi te-daj budé sanjati. Zamisli se v tisto obljubo, ki sta mu jo Krivec in vodja tisti nesrečni popoldne dala, ko je vaš zapustil, to namreč, da bo kedaj ž njuno pomočjo še mater svojo najdel. Ah, tako dolgo, tako strašno dolgo je že od tistega dne, ko je z lahko ного in leh-kim srcem kakor ubogljiv kužek za svojim novim go-spodarjem stopaje domačo vas zapustil ter se na tuje, v široki svet podal iskat svojo mater! Strašno davno se mu zdi od tistihmal, pa obljuba se mu le še ni spolnila, dà, niti najmanjša zvezdica upanja se mu ni povesitela, da bi se mogla kedaj spolniti. Ko je fanté pervikrat starca na obljubo spomnil, smejal se mu je le-ta v obraz; v drugo je bil nevoljen, v tretje pa ga je k sebi poklical, zgrabil in prav dobro pretepel. Od ti-stega dne ni potem več ubogi Bogomir besedice o tem zinil; a serce mu pa vendar ni bilo tiho, zopet in zo-pet so ga navdajale tiste misli.

Tako tudi zdaj. Zmisli si kar lepo podobo. Tu je bil tisti znani most in tudi on z beračem na njem, da mu je varoval stari klobuk, da mu niso poredni otroci kaj izmuzali. Zdajci pride neka gospá, ki je imela ravno tako rumene lasé, ravno take modre oči in pri svetu tak mil obraz, kakor on, samo da je bilo še vse lepše videti. In zraven stopivši, da bi kaj v klobuk vergla, pogleda ga ponevedoma, in ga zadene v oči, zadene v serce. Po tem pogledu ves nekako ča-robno zadet postane in s tresočo roko prime za ba-kreno svetinjico, ki jo je okoli vratú nosil, pa je ko-maj vedel, da je tako storil. Ko pa gospá svetinjico ugleda, kar močno zavpije in predno se je dobro zave-del, prime ga za glavo, objema ga in kliče: Moj sin! moj sin! nekterekrali tako, da ljudje obstojé in slepi godec stermé gosti preneha. In tedaj je on veselo zav-pil: Moja mati! — in skoraj bi bil res kmalo to storil, polno in vroče mu je pri teh mislih pri sercu postalo.

Svitla podoba se je pogreznila zopet v tmino, pa kmalo se je vnela zopet nova misel. Bogomir sklene, svetinjice nič več ne skrivati, ampak jo odkrito na persih nositi. Meni namreč tako lože svoj namen do-seči, svojo mater najti. Ta misel njegovo nade-polno serce močno vname. Zdi se mu vsakako, da je to pravi kažipot k njegovemu cilju in koncu. Z neko bolešno nepoterpežljivostjo hrepeni po jutrajšem dnevu — mogoče da se bodo že ta dan vroče želje njegove izpolnile. Saj gré toliko ljudi navadno čez most; ali bi ne mogla tudi njegova mati med njimi biti?

Proč je bilo zdaj s spanjem. Ni mogel pa družega, kakor da je poslušal neznanski piš vetrov, podganino škrabanje in udarce bližnje cerkvene ure, ki mu je naznanjala, da je dan vedno bliže.

Pa vse je bilo še preveč počasno. Okoli polnoči zasliši nov ropot. Bilo je čudno cvenkanje in žveketanje, kakor da bi bile podgane svojo podgansko ženitovanje

obhajale in s prav majhnimi kupicame si napivale. Kaj takega je že večkrat čul, a vselej le okoli polnoči, kadar ni mogel spati. Drugekrati pa je bilo menj slišati, kakor to noč. Nikoli se tedaj ni za to veliko bri-gal. Lahko je veter železne verižice na oknah pod streho majal in to čudno šumenje napravil. A tabart je slišal vse boljše kot kedaj poprej in zvonelo je tudi veliko glasneje in čisteje, kakor se to pri rijastih železnih verižicah zgoditi more. Za gotovo je prihajalo iz izbe starčeve. Radovedno pritisne Bogomir uho na leseni paž, ki je ločil obema stanovanje ter išče kraj, pri kte-rem se je to posebno dobro slišalo. Kmalo naleti na nek količek v pražu, ki se je lahko brez najmanjšega ropota dal odstraniti in Bogomir gleda zdaj skozi luknjo v izbo. Tu vidi, ker je po večerni megli zopet mesec sijal, starca pri mizi sedeti. Pred njim na eni strani leži precej velik, na pol napolnjen žakeljček, na drugi pa lep kupček rumenih svitlih reči, ki so bile videti zlatom ali cekinom podobne.

Dà, bili so res zlati. Berač jih zdaj prešteva. Vsacega posebej stisne v roke, ga tiplje in tiplje in po-tem v žakeljček verže. Naenkrate se spomni zdaj Bogo-mir, da starac vsako jutro le nekaj malega od tega, kar si je prejšnji dan prislužil, za živež odloči, vse drugo pa v žakeljček shranja in potem, ko je že napolnjen, da ga nese vselej k nekemu kupcu, ki mu za to tako zlato reč dá, ki jih je bilo več kupčkov na mizi videti. Ti morajo pač veliko veliko vredni biti in lahko bi se dalo ž njimi prav dobro živeti, ako bi slepi skopuh raje ne stradal in tudi Bogomira stradati ne pustil, samo da ima to otročje veselje, da šteje o nočnem času te rumene zlate in žvenka ž njimi.

Naposled spravi spet vse zlate v žakeljček nazaj, ga zaveže dobro ter dene na poprejšnje varno mesto. To pak je bilo neka omarica, nekdanj podstrešna luknja, ki jo je pa berač od zunaj in znotraj dobro zadelal in v nekako skrivno svetišče svojim zakla-dom spremenil. Tu sname zdaj opeko, ki je bila spre-daj lepo vdrelana, doli, stisne žakeljček noter in jo spet gori položi. To storivši se zavalil spet na svoje ležišče.

To je bila vendar kaj čudna noč! Najpervlje je Bogomir pripomoček si izmislil, kako da bi mogel svojo mater najti; potem je še zvedel, da je njegov gospodar, slepi berač, sile bogat mož, in naposled je tudi še izvedel, kje da ima svoj zaklad shranjen.

Za to čudno nočjo sledi še čudnejši dan. Zjutraj pové berač Bogomiru, da danes ne pojdetaj na most. To se je pervikrat zgodilo, odkar je on beraču služil; do sedaj je bil namreč še vsaki dan tam na mostu, naj je bilo lepo ali gerdo, po zimi ali po letu, veter ali tiho, lepo vreme. Še več. Kajti ukaže mu še to, da naj gre po zakotnega barantača, ki ž njima pod eno streho stanuje, potem pa, da ima do poludne prosto in da sme iti, kamor hoče.

Tedaj praznik! Čez dolga leta prvi praznik! No, to ni bila kaka si bodi dogodbica, to je bil gol čudež! Bogomir hitro opravi, kar mu je bilo naročenega, po-tem pa gre na sprehod, pa ne po navadnej poti pri ve-licih vratih, ampak skozi stranska vratica po starih stopnicah, ki so deržale v nekdanje prekope zunaj mest-nega zidovja. Kajti tu še ni nikdar šel, tam pa že sto- in stokratov.

Ne stopa dolgo, kar vidi pred seboj precej velik prostor. Na to stran je bila že vsa zemlja poravnana, rovi zasuti in sem in tje je bilo že videti, da nastane kmalu predmestje. Blizo tu je peljala cesta, po kateri se je od enih mestnih vrat do drugih lahko prišlo.

Bogomir gre in gre dalje, kar stoji pred pisanim šotorom, o katerem pa ne vé, kaj da pomeni, potem pa spet dalje po cesti naprej blizo starega mestnega obzidja ž njegovimi temnimi oboki, ktere je nekako prestrašeno pogledoval.

Naenkrat na nekaj posebnega naleti. Mimo velicega oboka, ki je bil z močnim železnim kolom zvezan gredé, zagleda tu majhnega, gerdega šterkolina z dolzimi rokami. Bliže pridši vidi, da dela le-tá nekake telesne vaje, prečudno se zvijaje in motaje krog železnega droga. Bogomir še ni nikdar kaj takega videl, zato ga je to skakanje kaj zeló mikalo. Stopi torej še bliže in še bolj pazljivo smešnega šterkolina ogleduje. Le-tá pa nepoklicanega gledalca osorno pogleda ter se nad njim zadere, zakaj da ga tako debelo gleda, kakor Bog zna kakošno čudno prikazen. Odkritoserčno mu na to Bogomir reče, da kratkimalo ne zavoljo tega, temuč le zato, ker se mu to skakanje in prekucevanje v resnici čudno zdi in da mora zares težko biti, se tako izuriti. Moško se mu zdaj odreže šterkolin, da se pač človek ne nauči kaj takega, kakor bi pihnil, marveč da se je treba vaditi in vaditi. On je baš sin slovečega komedijanta, ki ga je zgodaj v tej umetnosti izučil. Zato si pa zamore zdaj sam kruh služiti, povdarja z moško besedo ter se ob enem hipoma spnê na drog in zazvižga skozi votlino, da je vse po ušesih letelo ter se potem zadere, da se Bogomir kar prestraši, mislé, da je nekdo v votlini strašno zastokal. Ali smeje se pravi na to šterkolin, da je on to storil, ker zna češ s pomočjo svojega trebuha govoriti.

Bogomir se temu ni mogel dosti načuditi. Posebno ga je pa to veselilo slišati, da je ta šterkolin komedijantov sin. Še bolj ga je tedaj k njemu vleklo. Pove mu, odkod da je in kako da se mu godi. Šterkolina to nagne, da se ž njim, kakor s kakim verstnikom svojim, v pogovor spusti. Začne mu torej pripovedovati, da se že davno s to umetnostjo ukvarja, pa da ravno zdaj je sam svoj ter da nima pri nikomur službe, ker sta se z zadnjim gospodom razperla. Upa pa, da ga bodo sprejeli v svojo službo ravno prišli komedijanti, ki so se nastanili tam spodaj. Poprej pa še hoče pozvedeti, kako in kaj da je ž njimi; kajti z mojstro-skazi noče nič opraviti imeti. Jutri se začnó predstave na konjih; če je Bogomir voljen za-nj vhodnino plačati, pripravljen je, ga v tej umetnosti bolj natanko podučiti in mu vse skrivnosti razodeti, ker veliko razumnost in veselje za to kaže.

Da je imel Bogomir razumnost in veselje za to! To je bil pač njegov namen in vzor njegovega življenja! Pisani šotor doli v prekopi je tedaj „circus,“ in v njem mnogo lepo oblečenih ljudi s peresi na pokrivalih in mnogoverstnimi jopiči, h katerim so bili nekaj tudi njega namenili, — vsi taki, kakor je baje tudi mati njegova. In že jutri lahko vidi vse te komedijante in morebiti tudi svojo mater!

Zdaj je bilo treba samo še za vhodnino poskerbeti! Bogomir šterkolinu naravnost pove, da je vodnik onemu slepemu beraču, ki na mostu gode in tam gori v tisti veliki hiši na mestnem nasipu stanuje, da si lepih denarcev prisluži, pa da je gerd skopuh, ki ne privošči ne sebi ne njemu nič. Šterkolin se mu zdajci glasno zasméji, rekši, da more to biti lep zaklad — iz slabih grošev in ponarejenih šestic. Ali Bogomir se ne smeji, marveč ga resno zagotovi, da beračev zaklad ni kar si bodi, ampak da res obstoji iz svetlih rumenjakov, ki jih je sam z lastnimi očmi videl. Kar meni tebi nič mu nadalje vse natanko pripoveduje, kar je pretečeno

noč doživel in videl, in kje da ima starec svoje zlate spravljene, tako natanko in živo, da bi jih bil lahko slepec našel. Tako med seboj kramljaje prideta blizo tiste hiše, in tu mu Bogomir celó s perstom pokaže podstrešno okno, za katerim je njuno zračno bivališče, in kje je prav za prav beračeva samotna izba.

Šterkolin je bil pri teh Bogomirovih besedah ves zamišljen, vendar tako, da uni tega ni nič zapazil. O družih rečeh začne zdaj govoriti. Ako je Bogomiru, si misli, tako slabo pri slepem starcu, je pač velik osel, da še dalje pri njem biti hoče. Nihče ga vendar k temu siliti ne more, vsaj ni k smerti lakote obsojen. Ker je zal, lepo zraščen mladeneč, more si bolji kruh služiti. Da bi pa mogel izurjen komedijant postati, za to je pa že prepozno, tega se mora človek že z mladega učiti. Vendar pa bi se pri konjih še mogel kaj izuriti, to ne bi bilo za-nj pretežko. A treba je, da kot sluga začne, potem pa bo že s časom in pridnostjo kaj zmogel. Najboljša prilika je zdaj za-nj, da se tega dela poprime. Ravno zdaj ni več v beračevih krempljih; kaj neumen bi bil, da bi zopet k njemu se povrnil in v poprejšnji jarem vkleniti dal. Na njem je zdaj prostemu biti, kakor so tički pod nebom!

(Dalje prihodnjič.)

Sorodnost.

(Basen; zložil * * *)

Na strehi vrabec je sedel
In se na solnci mirno grel,
Ko se priplazil zviti tat
Rujavi je lisjak do vrat
In skuša priti v beli dvor,
Kjer kokodajska kurji zbor.
A drobni vrabec zaščeblja:
„Bežite kure, strah zijá,
Lisjak se plazi v dvor do vas,
Rešite se, dokler je čas!“
Pa kure jezne zavernó:
„Bedák nas tale strašil bó!
Le čakaj, ko spet prideš plah
Pobirat k nam, ti damo strah;

Da res je tû lisjak sédaj,
Zalaja pes ga, naš čuvaj.“

Na tó pa plane sém od vrat
In poduší jih zviti tat;
Ubéžal je petelin sam,
Ki skríl se je v odperti hram.

Ko se lisjak je že pobral,
Pa vrabec je také dejal:
„Petelin, zdaj spoznaš lahko,
Pesù nij upati biló,
Ker je lisjakovega roda,
Zató zabranil nij mu vhoda.“

F. Cimpr

Mlada cigana.

(Spisal Št. K.)

I.

Bila je jesen. Slana je listje na drevji rumeno in rudeče pobarvala. Sadje je bilo že vse pobrano, vinnogradi so bili že zapuščeni. Zjutraj in zvečer je bilo hladno, opoldne pa lepó in prijazno.

Ob tem času je v nekem goratem kraji osel vlekkel s stergano plahto pokrit voz po véliki cesti, proti rujavi senožeti konec gozda. Rujavolični možje, žene in otroci v stergani obleki so voz spremljali. Bili so cigani.

Ko so prišli do gozda, vsedli so se možaki na rosno travo in so kadili tobak. Fantek, blizo štirnajst let star, in malo mlajša deklica sta se koj podala v gozd. Stara ženica je spregla osla, ki je koj začel se

Mlada ženica je pa iz voza posodo polno krompirja prinesla, ogenj zanetila s tistimi vejami, ki sta jih otroka iz gozda prinesla, in je krompir k ognju pristavila. Med tem, ko se je večerja kuhala, sta se otroka pri ognju grela.

Fantkovi kuštrasti lasje menda niso poznali drugega glavnika, kakor njegovih pet perstov; njegova srajca, perstene barve, in kratke hlače so v cunjah visele od njega. Močne, lepe postave je bil, na čelu se mu je brala terdoglavnost in čut svobode, ali iz njegovih oči se je poznala tudi neka dobrotta, posebno ko je gledal na svojo bolelasto sestro. Uboga deklica bila je medla in blede; skuštrani črni lasje so delali, da se jej je njena bolehnost še lože na obrazu poznala; njene oči so bile na pol mertve, in cela njena prikazen je pričala, da cigansko nemirno življenje in vedno potovanje ni bilo za-njo.

Ne dolgo za tem so začeli jesti; prav dobri delavci so bili pri jedi, v kratkem so pospravili ves napravljen krompir, kruh in sir. Po jedi pa je žganje šlo okoli. Med tem, ko so možje jedli, je fantek pojemajoči ogenj popravljal in tudi oslu nekaj kerme podal. Eden izmed mož je zadovoljno gledal skerbnega fanta, ter je rekel: „Ljubi moj Mim, ná in pij!“

Fant zgrabi za steklenico, in jo urno k ustom nastavi, ali ravno ko je hotel izpiti, prime ga nekdo za roko. V prvem trenutku on nevoljno z lahtom sune, ko pa se oberne, zagleda svojo bolešno sestrico. Nasmehe se ji, pa pritisne steklenico k ustam, še precej dolgo pije, pa zavpije „ah!“ in jo dá očetu nazaj. Potem se je začel prekucovati, in sestrica z njim, ter mu je s solzami tožila, da jo je ravno kar tako močno sunil. Ko je fantek zopet pri njej bil, stokala je in mu milo rekla: „Mim! ali mi nisi obljubil, da ne boš več pil tiste kužne pijače, ki človeka takó mami? Ako tudi vsem lažeš, meni vendar bi ne smel lagati.“

Fantek se ji smeja in nagajaje ji pravi: „Ali Mic, neumna sestra moja! je li to kaj hudega, da si s to ognjeno pijačo ude malo ogrejem, in postanem dobre volje, kakor da bi bil na somnji?“

„Ne dobre volje, ampak hudoben postaneš od te nevarne pijače. Ali se ne spomniš, kako si še zadnjič pretepal našega osliča; ali —“

Fantek jej ni dal dalje govoriti, ampak pretergal jej je besedo, in jej rekel, da ni pil, temuč da je steklenico le k zapertim ustam pritiskal; ter prosi sestro, naj pa tega nobenemu ne pové, ker bi se mu smejali, — „če ne,“ pristavi, „drugikrat celo steklenico izpraznim.“

Oče ju zdaj pokliče, in prepiranje je konec. Kakor se je videlo, bil je on glava cele trume. Mim se vsede k možem, Mic pa k ženam, in s svojo trudno glavo sloni na materni rami.

„Razdeliti si moramo jutranje delo,“ govoril je glavar. „V tem kraji, mislim, lahko dobimo marsikaj.“ In na to vsakemu posebej pové, kaj ima jutre delati, enemu, da krade, drugim, da z vedežvanjem, z mazačenjem, sleparenjem itd. si pridobi ali jedi ali denarja. Takó je bilo vse za drugi dan naročeno. — Še nekaj časa sedé okoli ognja in tobak kadé, potikajo ogenj, da iskre iz njega leté; na zadnje pa se vležejo in njih smerčanje se meša s ponočnim vetrom.

II.

Cigani se razidejo. Mi hočemo iti za cigančkoma.

Mim živ in vesel obesi svojo torbico na palico čez ramo; Mic pa capljá zraven njega trudna, ali bolj,

onemogla. Fantek je norčije uganjal, da bi sestro malo razveselil. Skakal je in otresal svojo kuštrasto glavo.

„Mic, kaj si takó žalostna? Ali je boljšega življenja mimo našega? Danes tu, jutre tam, verh tega nam ni treba težko delati, kakor morajo kmetje.“

„Pa kaj hočem, ko sem lačna!“

„Počakaj le, sestrica! Kmalu dobiva jabelk, grozdja. Zanašaj se ná-me. Med tem pa veseliva se najinega svobodnega življenja.“ — In tu je začel veselo prepevati. Takó sta prišla blizo vasí, in konec vasí je bila cerkev. Ravno je bilo k maši pozvonilo. Ljudje so se podvzivali, poškopili se z blagoslovljeno vodo in v cerkev stopili. — Ciganska otroka sta se za cerkev skrila, in Mim je tiho tako-le govoril:

„Paziva, da naju ne vidijo. Dokler so ljudje v cerkvi, utegneva biti srečna.“

Mim se je pačil, in ko so bili ljudje že v cerkvi, stopi iz-z cerkve. Mic za njim; ali ko je mimo cerkvenih vrat prišla, hotela je noter pokukati. Kolikokrat bi bila rada že to storila? Zdelo se ji je tako skrivnosti polno vse, kar je v cerkvi, in pa prižgane sveče so jo nekako k sebi vabile. — Mim jo je hotel vleči naprej ali ona ga noče ubogati, stopi skoz vrata v cerkev, in radovedno gleda na otroke, ki sred cerkve klečijo. Pazno posluša, ko molijo: „Oče naš, ki si v nebesih! posvečeno bodi tvoje imé; pridi k nam tvoje kraljestvo; izidi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji. Daj nam danes naš vsakdanji kruh —“

Tu jo Mim nagloma ven potegne. Deklica je šla za njim, kakor da bi bila pol v sanjah. Rekla mu je: „Oh, zakaj me nisi saj še malo v cerkvi pustil! Kaj sem ondi slišala! Tudi ti tega ne véš, da imajo otroci svojega očeta v nebesih; in oni so ga prosili, naj bi jim dal kruha. — Oh, tudi jaz bi hotla ga mal košček; zakaj nisi počakal, morebiti jim pade iz nebes doli!“

Bratec se ji nasmeja, in ne dolgo potem prideta do nekega borjača, kjer je bilo mnogo kuretnine. Mim skoči v borjač, verže debeli kokoši zanjko okoli vratú, pritegne, dne kokoš v svojo torbo, pa se zmuzne nazaj ven iz borjača. Potem sta šla dalje po poti.

Ljudje so med tem iz cerkve domú nazaj prihajali. Naša ciganka stopita v borjač, kjer sta slišala mlattiti žito. Pri vratih postojita, kot berača. — Kar se jima približa mož z bičem, in jezno vpraša, kaj iščeta tukaj?

„Lačna sva, prosiva malo kruha?“

„Ako sta lačna, pa se stegnita od lakote in bodeta dva tatova manj na svetu.“ Reče, in ravno vzdigne bič, da bi mladega cigana oštrekal. Kar stopi skozi vrata hišna gospodinja z molitvenikom v roki, in okrega terdoserčnega hlapca. Na to se ljubeznjivo oberne proti otrokoma in jima govori: „Nič se ne bojta, vsedita se na to klop; ubogajme vama dam kruha in mleka; saj ta uboga reva kar da ne umira od lakote. Ako sta tudi cigana, naš Izveličar nas je učil, da imamo vsakega ljubiti.“

Ko je šla žena v hišo, skril je Mim svojo torbo za klopjo in delal se je prav pohlevnega in nedolžnega. Kakor da bi se v njunih persih že vest obudila, od ktere nista nikoli še nič slišala, pravi Mic: „Mim, kaj bi bilo, ako bi sedaj začela kokoš kričati?“

Mim postaja bled v obraz, in pravi: „Kako pač ti znaš človeka prestrašiti!“

Med tem pa je žena nazaj prišla, jed pred nju postavila, in djala: „Tu jejta, uboga červiča!“ Na to se je zopet v hišo vernila. Otroka sta bila kaj vesela, da

sta jedí dobila. Ko sta pojedla, sta se koj podala naprej.

Ali njuna prva stopinja v cerkev je bila k zveličanju njunih duš. — Sedaj prideta do velike bele hiše z velikimi okni, in skoz okna so se slišali otroški glasovi. To je bila šola.

Postojita malo, potem iz radovednosti gresta in se popneta k oknu in pogledata noter.

Dve versti otrok v klopih sedečih sta videla, otroci so mirno sedeli, roke na klopih držali in pazno poslušali sivolasega učitelja. — Učitelj je ravno izpraševal: „Povej mi ti, Jože! kako se glasi sedma božja zapoved?“

Fantek čversto in na glas odgovori: „Ne kradi!“

Mim kar smukne doli z okna, in še-le nekaj časa potem se derzne proti oknu pogledati. Med tem je učitelj to zapoved razlagal. Rekel je, da ukradeno reč je treba nazaj dati; da kdor drugemu kaj ukrade, Boga razžali, naj bo tudi le mala stvar, ki jo je ukradel, postavim: eno jabelko, hruška, olovnik, peró itd. Rekel je, da tat z malim začne, pa zmirom večí tat postaja, in da tatú čaka na unem svetu pekel na vekomaj, mnogokrat pa tudi že na tem svetu vislice.

Ko je Mic o vislicah slišala, prestrašila se je tako, da je z okna padla in se dobro v nogo vdarila. Mim je koj k njej pritekel. Akoravno je bilo njegovo serce sirovo, vendar je svojo sestrico prav rad imel, ž njo se veselil, ž njo žaloval. Le težko jo je od mesta dalje spravil, ter med potjo vse mogoče storil, da bi jo potolažil.

„Ali te boli, ljubka moja! in kje te boli?“ vprašal jo je z milim glasom. „Samo še malo poterpi; glej, tam-le tiste hoje! tje morava priti, in ondi boš lahko počivala na mahu.“

Uboga deklica si je prizadevala, kar je le mogla, akoravno zdihovaje, da se je naprej pomikala. Ko prideta do hoste, ji Mim pripravi mesto, da se je vsedla. On pa začne okoli nje skakati, plesati, prepevati, da bi pozabila na svojo bolečino. Toda tudi njemu samemu se ni ravno ljubilo to igranje. V njegovi duši se je borilo sočutje, nepoterpežljivost in čmernost. Kar glej! ne daleč od tam zagleda kmečkega fantiča, ki je preganjal veverico. Lučal je na-njo najprej kamnje, potlej pa krepelce. In več ko enkrat je zadel ubogo živalico, da je iz drevesa doli poskočila, pa prav urno zopet na drevo zlezla. Mim gleda dolgo to neusmiljeno igro, kar vidi, da fantičev oče od zadi k njemu pride in ga za vrat zgrabi.

„Ali te imam, ti hudobnez! zakaj terpinčiš živalico brez potrebe?“ in pri vsaki besedi ga dobro ošlata, ter za ušesa zgrabi in domú pelje.

Mim je poprej nevoljno gledal fantiča, še bolj pa se je čudil sedaj očetu njegovemu. Sam sebe je primerjal majhni veverici, ki je nedolžna, svobodna prebivalka gozdov. Kolikokrat je bil tudi on od ljudi preganjan! — Ali temu se je vendar čudil, da je mož tepel svojega sina. Koliko takih in enakih svojih djanj je on svojemu očetu povedal, ki se je temu le smejal, nikoli pa zarad enakega okregal. Oh, ako bi mene oče pretepal! Pri tej misli mu kri obraz zalije, in strastno stisne pesti. V svojem serci pa vendar spozna, da je neusmiljeni fantič zaslužil tepen biti.

Med tem je čas le naprej tekal, in želodec jima je naznanjal, da nima nobenega dela več. Lakota ju je prisilila, da sta vstala, ter skoz vas proti svojemu domu se pomikala, ako moremo dom imenovati ciganski stan. Skoraj v vsaki hiši, kjer sta šla mimo, sta videla, da ali svoje večerne molitve opravljajo, ali pa da večerjajo.

„Mim, ali bi hotel tudi ti sedeti pri večerji?“ — vpraša Mic.

„Ti si pač neumna! se vé, da bi rad sedel pri večerji. Toda, poskusiva, da kaj v torbo spraviva.“

Mic je šla po navadi za svojim bratom. Med potjo se vstavi in z žalostnim glasom reče:

„Ali še veš, kaj je govoril stari mož od tatvine in od vislic? Jojmine, Mim! Ne kradiva nič več danes; ako bi naju pri tatvini zasačili! pojdiva, pojdiva!“

Mic vleče brata za sabo. Prideta do neke hiše, od koder sta že videla ogenj, ki so ga cigani zakurili v svojem stanu. Mic še enkrat postoji in pravi:

„Mim! poskusiva enkrat, poklekniva in reciva: „Oče naš v nebesih, daj nama en kos kruha“ — kakor so prosili otroci v cerkvi.

Mim ni nič odgovoril, ali sam pri sebi si je mislil, da neče danes več krasti, ampak le beračiti pri bližnjih hišah.

Mic pa je pokleknila, sklenila svoje suhe ročice, ter pervikrat v svojem življenji k nepoznanemu Bogu v svoji priprostosti tako-le molila: „Oče naš v nebesih, daj mi kruheka, ker sem lačna!“ In dobri Bog, ki vse vidi in sliši, akoravno nam on sam nasproti ne pride, vé pa reči tako obračati, da nam spolnjuje naše prošnje. Neka kmetica je videla ubogo cigansko deklico moliti, smilila se jej je, ter jej je po svoji hčerki poslala jabelk, grozdja in sliv. Se vé, da je z velikim veseljem Mic sprejela v svoj prednik ta dar! Pozabila je, da jo boli noga; čversto sta hitela proti svojemu domu, in ko sta memo tistega borjača šla, kjer sta to jutro kokoš ukradla, spomnil se je Mim na besede starega učitelja, in je ukradeno blago nazaj dal. Ne dolgo potem sta prišla do ciganskega stana.

(Konec prihodnjic.)

Tomaž Mor.

(Životopisna čertica; spisal J. Steklasa.)

Čednost se že na tem svetu večkrat z veliko srečo poplača, včasih pa božja previdnost vendar tudi dobre in pobožne ljudi z nadlogami obišče, da bi si tako večje plačilo v nebesih zaslužili. Tako Bog večkrat svoje najzvestejše služabnike poskuša po besedah sv. pisma: „Lončena posoda in zlato se v peči poskuša, pravični pa v nadlogah.“ Srečen je tisti, ki take skušnjave premaga. Lep izgled take stanovitnosti nam je Tomaž Mor. On je rojen od siromašnih ali poštenih in pobožnih starišev. Že kakor dete je bil zavoljo svoje ubogljivosti in prijaznosti vsem priljubljen, in kot deček prekosil je vse svoje sošolce v marljivosti, vljudnosti, v ljubezni do reda, v vseh svojih stvareh, v postrežnosti, ponižnosti in posebno pa v pobožnosti. Zavoljo teh lepih čednosti so ga vsi ljudje ljubili ter je povsodi dobil dosti podpore. Še mlad se je izuril v vseh poslih prav izverstno in v kratkem je dobil službo, ktere dolžnosti je prav na tanko spolnoval. Zvestoba in poštenost bili ste njegovi vedni drugarici v vseh okoliščinah. Vsak ga je poznal kot zvestega služabnika in zraven tudi sposobnega v vseh strukah. Zarad tega se pomiče on vedno v večje službe in nazadnje doseže tako veliko čast, da postane državni kancelar (pečatnik) pod kraljem Henrikom VIII. (vladal od 1508—1547).

— Skušnja nas uči, da postane veliko ljudi, ki se iz siromaštva povzdignejo na tako visoko stopinjo, prevzetnih in ošabnih; ali naš Mor je ostal tisti, kakor poprej ter je opravljal svojo novo službo s tisto zvestobo in natančnostjo, kakor vse poprejšnje. On bi se bil lahko obogatil v tej novi službi; ali njegova nesebičnost je bila tako velika, da je imel za svojo plačo samo malo grajščino z dohodki. S tem je bil on čisto zadovoljen. Njegovi sinovi pa so se njemu večkrat potožili, da on premalo za premoženje svoje rodbine skerbi, in da bi si moral že zavoljo njih kaj več privoščiti. On pa njim tako-le odgovori: „To delam zavoljo vas, dragi moji, da bodeite mogli enkrat blagoslov božji za menoj podedovati.“

Ljudje ki imajo moč v svojih rokah, spozabijo se večkrat in doprinašajo krivico za krivico in mnogo se jih dá lahko podkupiti; ali on se je vselej zoperstavil tej pregrehi s svojo nesebičnostjo in s strahom božjim. Še njegov kralj ga ni mogel pripraviti, kaj takega govoriti ali storiti, kar bi bilo proti njegovej dolžnosti. Neki prav imeniten in bogat mož, ki se je pa z drugim prav revnim pravdal, pride k Moru ter mu ponudi polno možno denarjev, s kterimi je hotel poštenega moža podkupiti. Ali toživec se je zmotil, nevedé s kom ima posla. Mor mu namreč na kratko odgovori: „Zakaj ta dar? Ako imate prav, potem Vam ni treba še le od mene pravice kupiti; ako pa nimate prav, ne more vse vaše bogastvo, niti zakladi celega sveta mene nakloniti, da bi vam prav dal.“ Zavoljo te velike poštenosti, katero je Mor pri vseh opravljenih spolnoval, merzilo ga je mnogo zlomislečih ljudi, kakor je to že navada in zedinilo se je zatoraj nekoliko imenitnih in glasovitih mož, da Mora od dvora odstranijo in da se sami visokih služeb polastijo. Ti sovražniki Morovi niso mirovali poprej, dokler niso svojega namena dosegli.

Takrat je vladal na Angleškem Henrik VIII., čudovitna zmes raznih, mnogih strasti. Sovražniki vsi so Mora krivo tožili ter so znali stvari tako obračati, da je bil nedolžni, poštenu in blagi mož k smerti obsojen. — Čisto mirno je zaslišal on obsodbo svojo, poslovil se od svojih krivičnih sodnikov na najuljudniji način ter prosil Boga, da bi on obvaroval kralja pred tako nepravičnimi sodniki in svetovalci; potem pa se je vernil čisto mirno v svojo ječo.

Možu manje stanovitnosti, nego je bil Mor, počilo bi serce od žalosti, ko bi se mu to pripetilo, kar se je njemu v ječi. — Tukaj ga je čakala namreč njegova ljubeznjiva hči, gospa Koperjeva, da vidi zadnjikrat svojega nesrečnega očeta. Govoriti ni mogla od prevelike žalosti, temuč očetu pade v naročje kakor mrtva. „Moj oče! o moj oče!“ to je bilo vse, kar je mogla zdaj z derhtajočim glasom izgovoriti. Mor jo objame ter tolaži, kolikor more.

„Moje terpljenje je od Boga,“ govoril je Mor, „ker jaz sam ga nisem zaslužil. Božje naredbe pa so vedno dobre in modre, čeravno tega vsakokrat ne razumemo. Zavoljo tega se podveržem njegovi sveti volji, in hočem vse s poterpežljivostjo prenesti, kar njegov nezvedljiv svet nad nami sklene.“ Celu uro je tolažil svojo hčer in to s tako mirnim srcem, kakor da ne bi njega stvar nič zadevala.

Celi večer je molil in božje reči premišljeval, potem pa tako mirno zaspal, kakor da se ne bi bilo nič hudega pripetilo. Drugi dan zjutraj stopi eden najzvestejših prijateljev, Jakob Pope, k njemu v ječo ter mu naznani, da se mora za smert pripraviti, ker za nekoliko ur bodo rabeljni po njega prišli. Ali siromak od

velike žalosti ni mogel govoriti, nego bitko jokal nad svojim nesrečnim prijateljem. Mor pa je ostal vedno enak; on tolaži svojega prijatelja z večnim, boljšim in nevenljivim življenjem, kjer se bosta spet videla. Naroči mu tudi, da mora on njegove sovražnike pozdraviti in jim sporočiti, da jim on vse odpusti, kar so proti njemu krivičnega govorili in delali.

Ko se je naznačena ura približala, šel je Mor čisto miren na morišče ter ni bilo opaziti na njem do zadnjega trenutka niti strahú niti malodušnosti. —

Po starej angleškeje navadi govoril je Mor na morišču zbranej množici še nekoliko besedi, s kojimi je spodbujal vse k pobožnosti in zadovoljnosti s previdnostjo božjo. Tako ganljivo je govoril te zadnje besede, da so vsi jokali, ki so ga slišali.

Rabelj se je ves tresel od strahú, nad tako pravičnim možem meč zaviheteti, ali Mor ga sam spodbuja na hrabrost; še celo malo šalil se je z njim, samo da ga ohrabri. „Dragi prijatelj,“ pravi on njemu, „pazite da mi moje brade ne odsekate; ona mislim da vendar ni nič pregrešila.“

Potem poklekne, položi nedolžno glavo na bruno in rabelj mu jo odseka.

Laponci.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

Človek je gospodar cele zemlje in vseh njenih zakladov, to oblast podelil je Bog že Adamu v raji. In res je le njemu podeljena moč razširiti se po vsej zemlji in prenašati vsakoršne premembe: viharje, deževje, hudo vročino in kruti mraz. Živali so z malimi izjemki večidel navezane na odmerjene kraje, kjer jim podnebje ugaja in potrebnega živeža najdejo. Nekatere živé po neizmernih puščavah, kjer pripeka vroče solnce, ali po gozdih, ki nikdar ne izgubé svoje zelene oprave; te živali ne bi mogle živeti v merzlejših krajih, temuč bi morale prej ali poznej poginiti, nasprotno pa bi zopet živali iz daljnega severja ne mogle prenašati pekočega solnca v južnih deželah. Tako so živalim odločeni gotovi kraji, kjer najdejo svoje popolne potrebe za življenje, le človek edini nima nikakoršnih mej, njegova je vsa zemlja, bodi si na jugu, ali na severji, povsod prisili naravo zadostovati njegovim potrebam ter mu odpirati svoje zaklade; povsod je doma, kjerkoli sveti božje solnce. Človek edini ima čudovite lastnosti utrditi se in privaditi raznega podnebja. Krepko prenaša žgeče solnčne žarke, kakor tudi oster mraz, ki celó rastlinam ne privoščí življenja.

Ali naš namen ni tukaj opisovati človeške lastnosti in zmožnosti, obiskati hočemo samo enega Adamovih sinov — ubozega Laponca na severji.

Laponci prebivajo v severnem delu skandinavskega polotoka — švedskega in norveškega kraljestva, — in severo-zahodni Rusiji. Delijo se navadno v tri oddelke: gorski, gozdni in ribiški Laponci. Ta imena so dobili po svojih opravljenih in stanovanjih.

Malokteri človeški rod na zemlji je menda tako zaničevan, kot laponski. Ošabni Švedec ga psuje, kot divjo, neumno žival, in pozdravlja ga navadno z zaničljivim pridevkom: pes — lepšega imena nima za-nj. Ubogi Laponec! ti gotovo ne zaslužiš takega zaničevanja! —

Laponci so prišli v davnih časih iz Azije od Altajskih gorá, in kdo bi si mislil, da so si v rodu s ponosnimi Madjari? — Nekdaj so imeli v oblasti velik del onega polotoka ter so stanovali bolj na jugu po krasnih dolih, dokler jih niso pregnali Normani, da so se mogli umakniti v puste, gorate kraje na merzli sever, kjer jim je odločeno borno življenje.

Edino premoženje gorskega Laponca je severni jelen. On mu daje vse, česar potrebuje za-se in svojo družino. Leto za letom potuje s svojimi čredami po gorah in išče dobrih spašnikov, in kečar so ti popolnoma popašeni, odpravi se zopet dalje, kajti dobro vé, da bo preteklo mnogo let, preden bo tukaj pognalo novo mahovje in lišje. Zatoraj nima gorski Laponec nikjer stalnega prebivališča, on si ne stavi zidanih palač, še lesenih koč ne, čemu pa bi mu bile, ker je le od danes do jutra v enem in istem kraji. Svoj šotor, in kar ima premoženja, naloži na jelena, ali pa na sani, ki jih vlačijo psi ter potuje zopet dalje, da bi si na drugem mestu postavil svoje stanovanje.

Severni jelen daje mu skoraj vse, česar potrebuje. On ga živi z mesom in mlekom, daje mu gorko oblačilo in na potovanji nosi njegovo blagó. Laponec pa tudi vé ceniti te dobrote, njegov edini ponos je lepa čreda jelenov.

Ta poterpežljiva žival, ki je kakor nalašč ustvarjena za severne, merzle kraje, zadovoljna je z najslabšo kermo: mahom in lišjem, ki si ga mora sama iskati pod snegom. Njeno življenje je terdno, da lahko prenaša vse težave.

Severni jelen je veliko manjši, nego navadni jelen, in grozno okorne postave. Noge ima kratke, pa močne, in ravno to ga dela sposobnega, da ni le dober tovornik, temuč tudi izversten plavar, kar je jako potrebno po onih krajih, kjer je polno jezerov in močvirjev. Sprednje parklje ima globoko preklane in navzgor zasukane, zadnja parkljica pa segata popolnoma do tal, kar mu jako zlajšuje hojo po snegu. Njegovi rogovi so nazaj zavihani ter imajo lopataste izrastlike. Težki so po 20—25 funtov, da se je res čuditi, kako more tako majhina žival nositi tako težke rogove. Opominja vredno je tudi to, da nosita roge jelen in košuta, kar se pri družih pasmah ne nahaja. — Njegova barva je po leti po verhu sivkasto rujava, spodaj belkasta, po zimi pa čisto bela; na vratu nosi veliko grivo belo zamazane barve. Kedar se severni jelen premiče, nastane nekaki klopot, čemur so menda vzrok globoko preklani parklji, ki se pri stopanji razmičejo, pri vzdigovanju nog pa zopet skupaj terkajo.

Severna košuta se uteleči z enim, malokdaj z dvema telcema, in sicer mesca maja. Telce je od začetka slabotno, kmalu pa se okrepi in leta za materjo. Posebno kožica takovih telec je jako nežna in prodaja se pogosto v Petrograd za rokovice, toda takovo tele mora se vzeti pred časom iz matere, ker sicer bi bila kožica premočna.

Severna košuta daje malo mleka, komaj polič na dan, ali to je toliko boljše. Zeló gosto je, skoraj sama smetana, in človek ga ima nekoliko žlic že dovolj. Da se rabi kot navadno mleko, smé se mu priliti mnogo vode, pa bo še vedno boljše, nego naše kravje. Čudno pa je, da maslo iz tega mleka ni za rabo; imá neprijeten duh ter je žarko, zatorej Laponci ne delajo masla, temuč sir ali pa hranijo mleko zmerzujeno v pripravnih mehurjih. Razun privajenih jelenov nahajajo se tudi še divji po gozdih in tundrah, v Sibiriji, na novi Zemlji in Ostrovidu, ktere lovci zalezavajo in streljajo.

Da se zopet vernemo k Laponcu, oglejmo nekoliko njegovo družinsko življenje, podajmo se k njegovej gami ali šotorišču. Svoj šotor postavi jako naglo, kakor mu ga je tudi lahko razdreti. V zemljo zabije štiri droge in štiri dene počez. To ovije z jelenovo kožo, napravi majhen vhod in zgoraj luknjo, da dim odhaja; po tleh položi nekaj šušmadi in na to pogerne jelenovih kož, in postelj je gotova za starce in otroke, on sam pa je navadno večidel zunaj. Sredi šotora naredi iz kamenja ognjišče, po stenah okrog pa razobesi svoje imetje: mehurje, puško in jedilno pripravo.

Laponec je majhine postave, komaj meri pet črevljev, navadno še ne, ženske pa so še veliko manjše, ali uterjen je. On je širokih pleč, debelih nog in širocega lica. Njegovo gibanje je okorno in neukretno, ali vendar se zná dobro zvijati po skalah in nevarnih stezah. Obleka njegova so kratek kožuh, irhaste hlače, volnena kučma in črevlji iz neostrojene kože.

Kraj šotora napravljena je ograja, kamor zaganja jelene ob času molže. Tu pa nastane vselej živa gonjba, preden je končano delo. Vsako košuto morajo posebej vjeti ua zanjko, preden jo morejo pomolzti in to napravi mnogokrat veliko pojanje po ograji, posebno, kedar je velika čreda skupaj. Ko je molža opravljena, jih izpusté, da se pasejo, koder jim je ljubo.

Ako Laponec zakolje jelena, vzame majhen nožiček ter mu ga zasadi v tilnik, pa ga ne izdere, ker bi se potem preveč kervi izgubilo, temuč pustí ga tičati, dokler žival počasno ne pogine. — Laponec potrebuje grozno veliko hrane, čemur se ni čuditi, ker prevaja vedno na mrazu. Njegova navadna jed je jelenovo mesó in mleko, pa tudi kri jako slastno povžije. Bolezni ne pozna dosti in zdravi se navadno sam z raznimi jagodami, ki obilno rastó ondó.

Laponec tudi zeló ljubi lov in je kaj izversten lovec. Pri tem poslu pa se nahaja še dandanašnji mnogo vraž, ki so ostanke nekdanjega poganstva. Ako gre namreč na lov, zadervi palico kviško in kamor se oberne na tla padši debeleji konec, tjekaj se napoti. Posebno spoštovanje imajo do medveda kosmatina, lové ga pa le, ker vejo, da so jako slastne njegove bedre. Nikdar ne spregovoré nespodobne besede o njem, imenujejo ga le „strica kosmatina,“ ali godernjaví stric se ne zmeni dosti za to ljubkovanje in mnogokrat svojim častilcem neprijetno kašo upiše. Lové pa medveda tako-le: Kedar zapazijo njegovo sled, gredó toliko časa za-njo, da je zmanjka, potem zataknejo krog in krog, kjer menijo da leži medved, palice, da bi kraj ne izgrešili. Nekaj dni pozneje gredó tje, ga preženó iz ležišča in potolčejo. Malokdaj ga ustreljé, ker to se jim zdí nespodobno. V prejšnjih časih so vselej ženske doma duri zaperle in prepevale pesmi medvedu na čast; kedar so se približali možje z ropom, jele so jih zmirljati in kregati ter jih niso pustile v šotor, da so si morali posebno luknjo narediti va-nj. Te šege, ki se tudi nahajajo pri Indijanih v severni Ameriki, so pri Laponcih že nehale, ali veliko spoštovanje imajo pa vendar še do medveda. Kedar pojedó njegovo meso, zložé vse kosti zaporedoma skupaj in jih zakopljejo v jamo, in ko bi kaki pes kake koščice ugrabil, pobijejo ga koj ter nadomesté s pasjo kostjo medvedovo, ktero je požerl. Oni namreč menijo, da medved zopet od smerti vstane, in ako ga je lovec spodobno pokopal, dá se mu še enkrat ubiti, ako ne, se pa hudo maščuje.

(Konec prihodnjic.)

Razne novice.

Duhovske spremembe v Kerški škofiji: Milostljivi knezoškof so imenovali č. g. Andreja Alijančiča, dekana v Velikovcu, za stolnega korarja v Celovcu. — Č. g. Franc Hasslachner, provizor v Treflingu je dobil kuracijo Zgornji Milstat; č. g. Gregor Payer gre za provizorja v Pöling. — Za kaplane gredó č. gg.: Franc Aichholzer v Terg, Janez Winkler v Sovodje in Jožef Polej v Otmanje. — Razpisane so fare: Pöling, Boršt in Kremska planina.

„Koroško ob času nadvladanja Slovencev“ je bil naslov predavanju, ki ga je imel gimn. profesor F. Jäger 24. preteč. m. v sobi tukajšnjega historično-naravoznanstvenega društva pred obilno množico poslušalcev, večidelj pripadajoča nemškemu rodu. Veselilo nas je, da je g. Jäger, čeravno Nemeč, jako zanimivi predmet skoraj povsem Slovanom ugodno rešil ter brez vsake, tudi le najmanjše strasti pripovedoval, kdaj, kako in kje da so se Slovani in posebno Slovenci naselili. Omenil je tudi Samota, njegovo kraljestvo in slednjič boje, ki so jih imeli poganski Slovenci z bavarskimi vojvodi. Potem je podal kratak opis značaja, šeg in vere starih Slovanov. Marsikdo bi bil sicer pričakoval bolj obširen popis zadnje točke, ker je o tej reči jako mnogo znanega in prav zanimivega. Konečno je še enkrat določeno dokazal, od kod da je beseda „Kärnten“, namreč od prvotno-slovenske besede Gorotan, iz katere so zaporedoma nastale besede: Carantanum, Carantinia, Carintia, Karnden, Kärnten. — Gospodje poslušalci so pač imeli priliko slišati iz ust poštenega Nemca resnico in pravico. O predavanju bi sicer še marsikaj radi povedali, ali Besedniku prostora primanjkuje; izrekamo pa našo hvalo za volitev tega predmeta, ker so predavanja o slovanski zgodovini pri nas v Celovcu le bele vrane.

Sneg. Misel nekaterih opazovalcev vremena, da bomo to zimo brez snega, ni se uresničila. Zadnji četrtek je pri nas začelo snežiti in danes v soboto že čevelj debela snežena odeja zemljo pokriva. Da tudi drugod v okolici, posebno v gorah, niso brez snega, pričal je nam včerajšnji vlak, ki se je zarad snega na železni cesti zakasnil nad tri ure.

Volilna reforma je še zmiraj v vseh krogih, v ustavovernih kakor opozicijskih, na dnevnem redu. Od srede minulega meseca že upajo in pričakujejo ustavski od dne do dne, da bo vlada predložila načrt nove volilne postave, pa do danes še ni izpolnjena njih iskrena želja in kakor se kaže, bodo morali še več časa čakati na orožje, s katerim mislijo federaliste zatreti. V viših krogih se reč ne vzame tako lahko, kakor so se ustavski o začetku nadejali. Zmiraj je bolj razvidno, da mislijo tam še le po dunajski razstavi v tej zadevi zadnji korak storiti. Upor proti direktnim volitvam postaja čedalje bolj velikansk. Češki narod se je vzdignil kot en moč proti nameravani novi postavi in pošilja prošnje z brezštevilnimi podpisi na presvitl. cesarja, naj nikar ne privoli v vpeljanje omenjene postave. A ne samo na Češkem, ampak tudi drugod, kakor na Moravskem, Tirolskem in Štajerskem so začeli peticionirati proti direktnim volitvam v obilnem številu. Pa tudi Slovenci podpisujejo povsod peticijo ali pismo na cesarja proti krivici direktnih volitev. Pervi korak v tej reči je storilo politično društvo „Slovenija“ v Ljubljani, in zdaj gre prošnja že po vseh krajih, kjer Slovenci prebivajo, da jo podpišejo in tako svoje želje presvitl. cesarju povedó.

Prepovedan shod. Nekaj narodnjakov v Ljubljani je nameravalo 6. t. m. napraviti javni ljudski shod, pri katerem bi se imelo pogovarjati in sklepiti o volilni reformi, a vlada je ta shod prepovedala.

Družba sv. Mohora.

Perva letošnja seja družbinega odbora dne 1. februarja je bila namenjena konečni razsodbi o rokopisih, kateri so tekmecevali za razpisana družbina darila. Ne manj nego 30 večih in manjših povesti in 25 podučnih spisov je bilo odboru v presojo izročeni. Žalibog presojevalci so našli le malo dobrega zerna; izmed povesti ni bila obdarovana nobena. Nekatere so samo dijaške poskušnje, nekatere sicer izvirne, tudi zanimive a brez podučnega jedra; drugim zopet se pozna, da so skovane v naglici, brez da bi se bili mladi pisatelji ravnali po zlatem Horacijevem nauku: „Nonum prematur in anum.“ Sprejela se je zgodovinska čertica: „Janez Sobieski — poljski kralj,“ katera se porabi v Koledarju. — Boljši in vrednejši so bili spisi in razprave podučnega zapopadka. Enoglasno se je prisodilo darilo po 35 gld. sledečim spisom: 1. „Spomini na Notranje-Kranjsko, spisal gosp. Jožè Levičnik v Železnikah; 2. „O zvezdah repaticah, spisal g. —m— v Celovcu; 3. „Palež, kaj jo to?“ spis. g. Franjo Krakovec; 4. „Petlemen človeškega rodú,“ poslal g. Anton Levec, osmošolec v Ljubljani in 5. „Vertnarica,“ kratek navod, pridelovati zelenjavo in oskerbovati cvetice, sestavil g. Peter Gross, učitelj u Gorjah.

Dopadli so dalej sestavki: „Naravoslovne čertice,“ spisal g. J. O. v Novem mestu; „Slovenskim fantom,“ spisal g. Fr. Z. v Gradcu in „Kako se dela toča,“ poslal g. Franjo Krakovec; po nasvetu gg. presojevalcev odbor te spise prevzame in prisodi pisateljem na račun nagrade 15 gold.; kar bodo v natisu dajali več, to se jim doplača ob svojem času. —

Gledé obširnejšega rokopisa: „Zlate bukve slov. Vedeža,“ katere je g. Vincencij Podlaz prevodil po slavnoznanu Heble-novi knjigi: „Schatzkästlein des rheinischen Hausfreundes,“ je obveljal predlog, naj družba rokopis prevzame in ga porabi za Večernice.

Temu namenu bode „Zlate bukve“ popolnoma ustregle; kajti g. pisatelj jih je razdelil v večere in sicer tako, da obsega vsaki oddelek ali večer petero spisov. 1. Popis nebesni: bodi si zemlja, sonce, luna i. t. d. 2. Eno šaljivo naučno povest in zraven nekoliko resnih. 3. Nekaj iz naravoslovja, zemlje- in narodopisja. 4. Koristne nauke in 5. tú pa tam kako zastavico.

Tako vredjena bode knjižica pridobila družbine ude za-se, da, večkrat jo bodo brali, tem lepša se jim bode zdela. Čestitamo g. pisatelju za te zares zlate bukve. Da bode količkaj mogoče, spravi jih družba že prihodnje leto na svitlo.

Kurzi na Dunaji 4. februarja.

Kreditne akcije	gld. 333.50	Nadavek na srebro	gld. 107.85
Národno posojilo	„ 68.80	Napoleondori	„ 8.67 ¹ / ₂

Žitna cena v Celovcu.

Po vaganu:
pšenica gld. 6.43 — rež gld. 4.— — ječmen gld. 3.42. — oves
gld. 1.80 — ajda gld. 2.90 — tursica gld. 3.15

Listnica.

Besednikova. Č. gg. Fr. St. v Šm. Oba poslana spisa prejeli in so nam jako všeč. Enega porabimo že prihodnjič. — J. St. v K. Prav lepa hvala za poslano in za spis, ki je nam bil izročén od družbe sv. Mohora. — Fr. R. v G. Dobro došlo! Pride kmalo na versto! — J. St. v G. Pravljica je zanimiva, le besede je treba tu pa tam malo opiliti in olajšati. Če jo nam prepustite, hočemo jo pozneje enkrat porabiti. — Dr. J. M. v G. Hvala! Smemo li večkrat kako drobtinico pričakovati?! —